

Polḡ nyegãaḡ sebehãalĩḡo maḡ hã
 Korẽntitaamba-i
 Nelmuoyamma

Polḡ nyegãaḡ sebedielãḡo-i hã Korẽntitaamba-i, ku huõḡgu-na, nuõmba namba ji ta ba piye wuõ Yesu *põpuõrbiloḡo sĩ. Ku saa dõlnu-yuõ. Uḡ juõ'a u bir duõ kã ba wulaa, u nyegẽḡ sebe daayo-i duõ kaala nelma namma baa-ba.

Nelma diei yuu u huõḡga-i: U taara terni-na hiere nuõmba suõ i To-i Diiloḡo-i baa Itieḡo-i Yesu-Kirsa-i ka saa. U maacemma mulĩema ciinu cor. ḡga u fiẽ u huõḡga-i baa-ma (sap. 1-7).

U piye kpõkpuõla naḡ maama; wuõ Korẽntitaamba firnu ba nammu-i a gbãa da kãyã *Yerusalemu Diiloḡ-dũḡ-baamba-i fafamma (sap. 8-9).

U nuḡḡu hii bamaḡ yaḡ fuõ nelma-i aa jo baa ba deḡ maama ji ta ba waḡ baa Korẽntitaamba-i. Wuõ kutaamba ciẽ ba fere Yesu põpuõrbiemba yuntaamba a ne da Yesu põpuõrbiemba sĩ. Bombolma sa suõ aa dõlnu-bei. Wuõ Yesu põpuõrbiloḡ-maacemma sĩ mafamma-i. Fuõ fere-i Yesu põpuõrbiloḡo, ḡga u ciẽ u fere cekũõ duõ gbãa ce banamba da yuḡḡu. U sa taara yerre, u sa bi taara gbeĩḡa. U waḡ Diiloḡ-nelma-i baa Korẽntitaamba-i gbãḡgbãḡ; u saa ji hũu warbelle moloḡ wulaa. U pigãaḡ wuõ Diiloḡo ce u nelnyulmu-i gbãḡgbãḡ (sap. 10-13).

Jaaluḡḡu

¹ Muõ Pol, Yesu-Kirsa *põpuõrbiloḡo muõ ḡaa Diiloḡ uḡ'a ma ce dumaa. Muõ baa mi natobiḡo-i Timote-i,

miemei nyegãaŋ sebe daayo-i die hã Diiloŋ-dũŋ-baaŋ na-maa namaŋ dii Korënti-i-na a naara bamaŋ bi dii Akayi* huŋga-na hiere. ² I To-i Diiloŋo-i baa Itiero-i Yesu-Kirsa-i ba kãyã-nei aa fẽ na hõmmu-i.

³ Yaan i tie tuolnu Diiloŋo-i Itiero-i Yesu-Kirsa To-i. U yaa hujarre tieŋo-i. U yaa Diiloŋo maŋ diyaan sireiŋa-i yie weima-na hiere. ⁴ U dii sireiŋa yie i muliemaŋ-hõnni-na hiere i die gbãa tie bi dii sireiŋa bamaŋ cieŋ muliema-i ma sãnni-na hiere ŋaa fuo uŋ dii-yie dumaa. ⁵ Na saa da, iŋ siire bie *Kirsa muliema-i bãmbãale dumaa, Diiloŋo bi dii sireiŋa yie bãmbãale dumei Kirsa barguo-i-na. ⁶ Die tie muliëŋ, i sa muliëŋ gbãŋgbãŋ, ku ce sireiŋa ta a da-na aa ta ku bi kor-na. Aa Diiloŋ duo tuo dii sireiŋa yie, u taara i bi tie dii namaaŋo-na na ta na hira muliema-i mie temma-i. ⁷ Terieŋgu fanŋu-na, i huleiŋa sa tie baa na maama-i. I suyaa wuo naŋ siyaa ta na muliëŋ mie temma-i, na ka bi da sireiŋa-i mie bi temma-i.

⁸ Tobij namaa, i taara na suo mamaŋ daa-ye *Asi-i-na. Mulieŋa naa silaa jinya-yie cor, i taa i taara i yunni, i saa naa hũu-ma wuo i ka hel-mei. ⁹ Ii naa tiena baa-ma wuo i kuliŋ-belle hii. Ŋga mafamma cie pigãaŋ-ye wuo i baa haa i naŋga-i mie fereŋ fõŋgũo-i-na. I haa-ka Diiloŋ-na, wuo u yaa gbãa sire kuomba-i. ¹⁰ U yaa kuraa-ye kuliŋ daaku-na aa u ka tiraa kor-e ku temma-na. Coima saa fa, i haa i naŋga yuo haama famma-i wuo u ka tiraa kor-e. ¹¹ Aa namaa bi fere-i na kãyã-yie baa na Diilocãrãlle-i u kor-e. A ce dumaŋo-na duo nu nuomba boi cacãrãŋgu aa ce baa-ye, ku ka bi ce nuomba boi da nelma jaal-o i maama-na.

Pol buraana u kãmma-i Korënti-i-na

¹² Iŋ bilaa i fere dumaa terni nanni-na ku huraa namaa terieŋgu-na, ku yaa gbu ku fẽ i hõmmu-i. I suyaa wuo i cie

* 1:1 Korënti dii Akayi huŋga-na.

maacenfamma. I sa kã moloŋ terieŋ-nu baa hõmmu hãi; i kã baa huõŋga diei. Diiloŋ-ãncemma, nelbilieŋ-maama sī. Diiloŋo kãayã-yie i firnu i hõmmu-i baa-na weima-na hiere. ¹³ Aa iŋ nyegẽŋ nelma maŋ i hã-na, ma yuŋgu saa fuo. Da na kalaŋ da mamaŋ, ma yaa-i. Mi huõŋ-na ma ka kaala na wulaa. ¹⁴ Dumandẽ-i-na ku saa kaala na wulaa wuo Itieŋo-i Yesu jommaŋ-yiŋgu-i, na hõmmu ka fẽ baa-ye aa mie muumu bi fẽ baa namaaŋo-i.

¹⁵⁻¹⁶ Miŋ ŋa naa haa mi naŋga-i nei dumaaŋo-na wuo na hõmmu fĩe baa-ye, mi cira mi ka kã namaa terieŋgu yaa nuo-i igẽna aa suo cor kã Maseduoni-na. Aa da mi ka hel Maseduoni-i-na, mi tiraa bir jo na wulaa ku ce i hãi a naara kuaŋgu na hõfẽlle-na. Aa da mi ji ta mi cor da mi kã *Yude-i-na, na kãyã-mie mi hi. ¹⁷ ŋga mi kãmmaŋ'a ma saa ji hel, ku ce ŋaa ku pigaaŋ wuo mii naa bel-ma baa mi nanyuõŋgu wei? Sisõ huhurmantieŋ muo; da mi waŋ mamaŋ, cuo sie kaal, mi bir baa mi huõŋgu. ¹⁸ Iŋ waŋ nelma maŋ baa-na, huhurma diei maa si dii mei; Ninsontieŋo yaa mi siera. ¹⁹ Mei fere-i baa Silasi-i a naara Timote-i iŋ waŋ Diiloŋ-Bieŋo maŋ maama-i baa-na, iŋ waŋ Yesu-Kirsa maŋ maama-i baa-na, huhurma diei maa si dii-yuo. U weima-i hiere maa naa koŋ. ²⁰ Na saa da, Diiloŋ uŋ pãa nunni maŋ hiere, fuo yaa ka ce-ni. Ku'i cie fuo yerre-na i tie jaal Diiloŋo-i wuo «Ma cie!» a tie ce-yo boi. ²¹ Aa Diilo fuo fere yaa kãayãŋ mieŋo-i baa namaaŋo-i hiere *Kirsa huõŋgu-na. U yaa hielaa u yufelle yie ²² aa haa u dãnyuo-i yie a ce-ye fuo baŋ mie. U bi hãa-ye u *Yalle-i i die suo wuo i ka da uŋ jĩena ciiluŋgu maŋ tuo cie-ye.

²³ Na saa da, kumaŋ cie mi saa tiraa bir kã Korẽnti-i-na na wulaa, mi saa ta mi taara mi ce kuujãŋgu nei ku'i cie. Diiloŋo yaa mi siera; da kuõ mi kar coima u baa yaŋ-mi. ²⁴ I sa taara i guor-na baa Diiloŋ-hũmelleŋ-kũŋgu-i. Na bilaa-de nammu hãi tĩ, ŋga i taara i kãyã-nei na hõmmu fẽ baa

di wuosaŋgu-i.

2

¹ A ce dumaŋo-na miε mi sie bir kã na wulaa ka tiraa du na hõmmu-i. ² Namei fiεŋ mi huõŋga-i, da mi kã ka du na hõmmu-i, hai ka da fẽ mei kaŋga-i? ³ Bamaŋ saaya ba fẽ mi huõŋga-i, mi sa taara mi kã ba ka du-ka, ku'i cie mi naa mi bir aa nyegẽŋ seβε* hã-na. Mi suyaa miε mi huõŋ da ka fẽ, ku bi dõlnu namaŋo-i hiere. ⁴ Coima saa fa, miŋ taa mi nyegẽŋ seβε faŋo-i mi huõŋga saa naa waa huõŋga, mi nyegãaŋ-yo baa nyinyõlma. Mi saa nyegẽŋ-yo da mi ce-na kuujangu, ŋga mi nyegãaŋ-yo na da na suõ wuõ mi kuye na kũŋgu-i.

Ba sa muo cãlmuõtieŋo cĩlã cĩŋgu

⁵ Umaŋ cie kuujangu-i miε na hõlma-na, kutieŋo saa ce-ku muõ-na, ŋga u cie-ku na hieroŋo'i nuõ-i. Da miε mi sie dii gbuoya-kuõ, mi gbãa cira u cie-ku na fõŋgũõ nuõ. ⁶ Naŋ nuolaaya kutieŋo-i dumaa, ku ka gbẽ baa-yo. ⁷ Fiefie-i-na, yaŋ aa na ce jande yuõ aa na dii sirẽiŋa yuõ, ku yaa hõdulle sie cõruõnu-yuõ a seŋ u kũõma-i. ⁸ Jande, mi cãrã-nei, bilaaŋ-yoŋ fafamma u suõ wuõ u maama dõlnu-nei. ⁹ Na saa da, miŋ nyegãaŋ seβε-i† hã-na yuŋgu maŋ nuõ-i ku yaa daaku: Mi taa mi taara mi ce-na ne da kuõ na nu mi nuŋgu-i weima-na hiere. ¹⁰ Da na ce jande umaŋ nuõ-i, mei bi ce jande kutieŋo-na. Na saa da, da kuõ naacolŋ daayo cãlãa-mi, mi cie jande yuõ, aa mi niε namei aa ce jande faŋo-i. *Kirsã yaa mi siera. ¹¹ Mi sa taara i yaŋ ma dõl *Sitãni-i ku'i cie mi ta mi ce-ma dumaŋo-na. I saa bi yaŋ u kusũŋ-maama-i suõma.

---

* 2:3 seβε faŋo saa dii Diiloŋ-nelma seβε-i-na; nyuŋgo ku bãaŋgu-na molo sa suõ uŋ yeŋ kusuõŋ-nu. † 2:9 U waan seβε faŋo maama yaa-i verse 3-i-na.

Pol saa yiera Torasi-i-na

¹² Miñ kãa Torasi-i-na da mi ka wañ *Kirsa *Neldödölma-i, Itienjo naa gbuu tigiinj terienju-i hã-mi mi da mi wañ-ma. ¹³ Ŋga miñ kãa, mi saa ka da mi natobiño-i Tite-i, mi huwŋga saa gbãa tĩena terduwŋ-nu. Mi naa mi cãrã hũmelle-i Torasitaamba wulaa a nyaanu-yuɔ jo Maseduani-i-na.

Kirsa hũlãangu dii-yie

¹⁴ I sie gbuu gbãa jaal Diilonjo-i! In yey horre-na baa *Kirsa-i, Diilonjo taa i yaañ-na. A ce die cor terienju terienju, nuɔmba suɔ wuɔ Kirsa yaraa bigãarãño-i. U cie die cor terienju terienju, ba ta ba nu Kirsa hũlãangu-i yie. ¹⁵⁻¹⁶ Na saa da, Diilonjo wulaa, ii dii ŋaa Kirsa natikolo nuɔmba hølma-na. Bamañ biyaa hũmebabal-alle-i, bafamba wulaa kuliinj-hũlãangu'i dii-yie ta ku jo baa kuliingu. Bamañ biyaa koŋkor-hũmelle-i, cicëlmanj-hũlãangu'i dii-yie ta ku jo baa cicëlma. Hai gbãa ce maaceñ daama temma-i? ¹⁷ Ŋga mienjo-i Diilonjo'i hãa-ye baa-ma wuɔ i ce-ma. Nuɔmba bɔi cie Diilonj-nelma-i ta ba taara gbeiña baa-ma. Miε ii si dii kufangu taamba temma-i. Miε in yey Kirsa horre-na, i sa wañ Diilonj-nelma-i baa hɔmmu hãi; i wañ-ma baa huwŋga diei Diilonjo yufelle-na.

3

Tobisiflenni maaraa añjĩnamma-i

¹ Namaa wulaa, miñ waañ mamañ daama-i, na ka tiraa cira i kaal i fere wei? Sisɔ na taara die i kã na terienju-na, i kã baa sebe ka pigãañ wuɔ nelfafañ miε ŋaa banambañ ceñ-mañ dumaa wei? Mi sie sie aa ce-ma. Mi sa bi taara namaa sebe-i da mi gbãa kã yannga nanğa. ² Miε sebe yaa namaa fere-i. Sebe faño nyegãañ i hɔmmu-na. Nuɔmba-i

hiere ba gbãa da-yo aa kalaŋ-yo. ³ Sebe faŋo-i *Kirsa yaa nyegãaŋ-yo. Ku da-nei wuɔ u yaa nyegãaŋ-yo aa puɔr mie fuɔ baa-yo. U saa nyegẽŋ-yo baa nyegẽdiele, u nyegãaŋ-yo baa Cicêlmantienjo *Yalle. U saa bi nyegẽŋ-yo tãmpêlley, u nyegãaŋ-yo nelbilien-hõmmu-na.*

⁴ Kirsa cie i haa i naŋga Diiloŋo-na, ku'i cie i tie waŋ mafamma-i. ⁵ I suyaa wuɔ ma maaraa-ye i die gbãa ce maaceŋ daama-i baa mie ferẽŋ fõŋgũo-i. I fõŋgũo hel hiere Diiloŋ-na. ⁶ U yaa hãa-ye baa ku fõŋgũo-i i tie waŋ *tobisifeleenni maama-i baa nuɔmba-i. Tobisifeleenni fanni saa nyegẽŋ tãmpêlley ŋaa *Moisi *ãnjĩnammaŋ nyegãaŋ tãmpêlle-na dumaa. Ŋga ni hilaa *Diiloŋ-Yalle-na. Ænjĩnamma jo baa kuliŋgu a ne da Diiloŋ-Yalle jo baa cicêlma.

⁷ Ænjĩnammaŋ taa ma nyegẽŋ huɔŋgu maŋ nuɔ-i tãmpĩerja-na, Diiloŋo naa carra Moisi-i baa cecerma naŋ temma, a ce *Isirahel-baamba saa gbãa da ba ne u yaanga-i.† Ænjĩnamma maŋ juɔŋ baa kuliŋgu, ma jomma da ma fa fafaaŋ daaku temma-i a ne da ma sa cɔ, ⁸ Diiloŋ-Yalle maacemma ka fa ka hi hie? ⁹ Ænjĩnamma maŋ cãlãaŋ nuɔmba-i, ma maacemma da ma fa fafaaŋ daaku temma-i, Diiloŋ-Yalle maŋ cieŋ nuɔmba-i nelviimba, difande maama ka fa ka hi hie? ¹⁰ Halle i gbãa cira fafaaŋgu maŋ waa Ænjĩnamma huɔŋgu-na, ku sie gbãa fi baa fiefie ku kũŋgu-i. ¹¹ Bĩŋkũŋgu maŋ saa waa da ku cɔ, Diiloŋ duɔ migãaŋ-ku migãaŋ daama temma-i, kumaŋ cuɔŋ u ka migãaŋ-ku ka hi hie? ¹² I haa i naŋga-i ku yaa nuɔ-i

* 3:3 Tãmpêlley: Pol piye *Moisi *ãnjĩnamma maama yaa bande-i-na. Maa naa nyegẽŋ tãmpêlley. Nieŋ Helmaŋ-sebe-i-na (Exode) 24.12. Nelbilien-hõmmu-na: *Seremi ciera wuɔ Ænjĩnaflemma ka nyegẽŋ nelbiliemba hõmmu-na. Nieŋ Seremi sebe-i-na (Jérémie) 31.33. † 3:7 Nieŋ Helmaŋ-sebe-i-na (Exode) 34.27-35.

ku'i ciε i nunni sa ce yelma baa nelma-i. ¹³ I sa ce ηaa Moisiη taa u ce dumaa. Fuo taa u suuye u yaanηa-i baa kompaηga‡ wuo *Isirahel-baamba baa da u yaanηaη dīη ka kã dumaa. ¹⁴ ηga kuu naa gbuu bīη dūηgu Isirahel-baamba-na a ce ba saa ta ba suo u nelma tuole-i. Halle ji hi baa nyunηo, da ba ta ba kalaη *Tobisīcōlonniη-seβε-i, kompaηga cīenu-bei yogo, ba sa da ma tuole-i. Da η haa η naηga-i Kirsa yaa nuo-i, kompaηga halaη η yaanηa-na. ¹⁵ Ji hi baa nyunηo, Isirahel-baaη da ba ta ba kalaη Moisi sebebbaa-ba-i, ku ce ηaa kompaηga cīenu-bei ba sa da ma tuole-i dei. ¹⁶ ηga ηaa maη nyegãaη dumaa: «*Umaη duo bir jo Itieηo wulaa, kompaηga halaη u yaanηa-na.*»[§] ¹⁷ Baη gbēη Itieηo maη bande-i, Diiloη-Yalle yaa-i. A ne da Itieηo Yal da di waa kusuoη-nu, kutaamba waa ba fereη nuo. ¹⁸ Mie maη kompaηga halaη i yammu-na hiere, Itieηo fafaηgu da-yiε. I duoη tie bibirre i kã die ka fa Itieηo temma. Itieηo Yalle maacemma yaa mafamma-i.

4

*Pol kũ*oma saa seη baa Diiloη-maacemma-i

¹ Diiloηo yaa ciε baa-ye aa hã-ye maacenfafanη daama-i ku'i ciε i kũoma sa seη baa-ma. ² I cīinaana kukulmaη-maacemma-i baa senda-weima-i hiere. I sa taal nelieηo, i sa bi waη Diiloη-nelma-i baa huhurma. I waη ninsoη-belle yaa-i i kaala-die baa nuomba-i Diiloηo yufelle-na. I ce mafamma-i nelieηo nelieηo u duo suo wuo huhurmantaanη mie sī. ³ Inη waη *Neldōdōlma maη, da kuo ma cīenu, da kuo ma sa kaala, kuu dii ηaa ma saa kaala bamaη biyaa hūmebabalalle-i ba yaa wulaa-i. ⁴ Kufaηgu taamba cīinaana Neldōdōlma-i. *Sitāni cuu ba yammu-i hiere. U yaa miwaanη daayo tieηo-i. U ciε ba sa da cecerma

‡ 3:13 Niεη Helmaη-seβε-i-na (Exode) 34.33-35. § 3:16 Helmaη-seβε (Exode) 34.34

mañ dii Neldödölma-na ta ma pigãañ *Kirsa fafaanġu-i. A ne da da ŋ da Kirsa-i ŋ daa Diilonoj yaa-i. ⁵ I sa wañ mie fereñ-maama baa nuomba-i; i wañ Yesu-Kirsa maama'i baa-ba, wuɔ u yaa Itieño-i. Mie fuɔ, i gbãa wañ kumañ i kũngu-na, i gbãa cira i cãa namei Yesu fuɔ maama-na. ⁶ Diilonoj mañ naa ciera: «Cecerma saaya ma hel a karnu kukulma-i», uuduwoño faño yaa bi diyaa cecerma-i i hõmmu-na i tie da u fafaanġu-i Kirsa yaanġa-na i suɔ-ku.

⁷ Na saa da, i sa gbãñ muonumma ŋaa yerruñ-bitonni, ŋga Diilonoj hãa miẽño-i nelfafañ daama temma-i i die hi nelbiliemba-i baa-ma. Mafamma cie nuomba da ba suɔ wuɔ hiñ daama temma hilaa Diilonoj-na, mie maacemma sã. ⁸ I ce sũlma-i ma sãnni-na hiere, ŋga ku saa nuɔle dede. I hõmmu calaanu, ŋga i kũoma saa señ. ⁹ Ba huol i yammu-i, ŋga Diilonoj saa nanna-yie dede. Ba seye ba nanna, ŋga i saa tie-mañ. ¹⁰ Yinni mañ joñ Yesu muliema temma haa-yie, i nal u kuliingui-i i ne. Diilonoj ce mafamma-i Yesu-Kirsa himma da ma ta ma bi da-yie. ¹¹ Mie mañ dii cicelma-i, yinni mañ joñ kuliingui hũñ ku cu-ye Yesu maama-na. Mafamma ce u himma da ma ta ma da tãmmañ-nuwoñ miẽño-na. ¹² Terieñgu fanġu-na, mie i mal baa kuliingui-i namaa na da na gbãa da cicelma mañ sa tieñ dede-i.

¹³ Ma nyegãañ Diilonoj-nelma-na wuɔ: «*Mi hũyãa-ma ku'i cie mi wañ-ma.*»* Mie i bi hũyãa Yesu maama-i dumei ku'i cie i tie wañ-ma. ¹⁴ I suyaa wuɔ umañ siire Itieño-i Yesu-i hiel-o kuomba hõlma-na, u ka bi sire miẽño-i u temma-i, aa kã baa-ye ka jãna u caañ-nu baa namaaño-i hiere. ¹⁵ Kumañ haañ-yie daaku-i hiere, ku haa-yie namaa maa-na. Ku haa-yie Diilonoj-hujarre da di ta di hi nuomba-i hiere di kã. A ce dumaanjo-na, jaaluñgu mañ ka ta ku hã

* ^{4:13} Gbeliemañ-nalãanġu (Psaume) 116.10

Diilonjo-i, ku ka ciinu, aa nuɔmba ka ta ba bī u yefafalle.

¹⁶ Ku'i cie na da i kūɔma sa seŋ da. I kūɔŋ da ma fie ta ma pɔtɔr, kunaŋgu'i naaraayan i huleiŋa-na yinni maŋ joŋ. ¹⁷ Mulīema maŋ haan-yiɛ fiefie-i-na, ma ka tī. Aa i gbāa cira mulīema sī. Ma tigiin fafaanngu'i ma cie-ye, aa fafaanngu fanngu temma si dii, aa ku sa ji tī dede. ¹⁸ Baŋ'a ba sa da kumaŋ baa ba yufelle, miɛ i fara i ne ku yaa-i. Baŋ daŋ kumaŋ baa ba yufelle-i ku sa cɔ, ŋga baŋ'a ba sa da kumaŋ baa ba yufelle, ku sa ji kā terienngu.

5

¹ Na saa da, hīema-na bande-i-na, i kūɔma dii ŋaa gbuganni, ma sa cɔ. Ŋga i suyaa wuɔ die ku, Diilonjo ka hā-ye kūɔfelemma dɔrɔ-i-na. Kūɔfelemma famma ka waa ŋaa kəllun-dūnni a ce i siɛ tiraa gbāa ku. ² In yɛŋ terienngu maŋ nuɔ-i fiefie-i-na, i gbu i niya kūɔma famma damma-i a ce i tie waana.* ³ Ŋga i suyaa wuɔ die hel gbugan daani-na, i siɛ tie bebelle. ⁴ I sa taara i ku aa suɔ da kūɔŋ daama-i, i taara i da-ma cicēlma ku'i cie i tie niya aa tie waana. ⁵ Diilo fuɔ fere yaa tigiin i cicuɔŋgu-i dumaanjo-na tuɔ cie-ye, aa hā-ye u *Yalle-i i die suɔ wuɔ un tigiin kumaŋ hiere i ka da-ku. ⁶ A ce dumaanjo-na sirɛiŋa da-ye yinni maŋ joŋ, aa i suyaa wuɔ die waa baa i kūɔŋ daama-i, i maa baa Itienjo nelle-i. ⁷ Kumaŋ cie mi waŋ-ma dumaanjo-na, i ne in haa i nanŋa-i kumaŋ nuɔ-i aa tie wuɔ, i sa ne in daŋ kumaŋ baa i yufienja. ⁸ Sirɛiŋa dii-yiɛ ninsoŋo, ŋga i taara i yan i kūɔŋ daama-i aa kā ka waa Itienjo caan-nu. ⁹ Ŋga kumaŋ yunngu, i taara i fē Itienjo huɔŋga-i. Ii dii baa i kūɔŋ daama-i wa, ii si dii baa-ma wa, i taara i fē u huɔŋga-i. ¹⁰ Na saa da, i ka cor hiere *Kirsa wulaa u yuu-ye. Neliɛŋo neliɛŋo, un cie kumaŋ hīema-na bande-i-na, ku faa wa, ku balaan wa, u ka da u maacemma sullu-i.

* 5:2 Niɛŋ Ɔrɔm. 8.2.

Koŋkor-maacemma

¹¹ Baŋ biŋ kumaŋ a kãŋ Itieŋo-i i suo-ku, ku'i cie i tie gbãŋ baa nuomba da ba sie-ku. Diiloŋo suo i kusunni-i hiere fafamma. Aa namaa fere-i mi suyaa wuo na bi suoye fafamma. ¹² I sa taara i tiraa kaal i fere baa-na, nga i taara na hommu fe baa-ye. Ku yaa bamaŋ yaan hommu-i aa ta ba ne bomborma, na ka ta na suo ba siema. ¹³ Aa miŋo-i, die pepiena kusuon-nu, i pepienaana Diiloŋ-maana; die bi waa welewele kusuon-nu, i cie welewele namaa maa-na. ¹⁴ Na saa da, *Kirsã nelnyulmu taa yaanga yie i ancemma-na hiere. Mie maŋ hũyãa-ma wuo nelduoŋo diei'i kuu nuomba-i hiere ba maama-na, mie maŋ hũyãa-ma wuo i kuu baa kutieŋo-i, Kirsã nelnyulmu taa yaanga yie i ancemma-na hiere. ¹⁵ Kumaŋ cie u ku nuomba-i hiere ba maama-na, u taa u taara bamaŋ dii cicelma-i hiere, ba baa tiraa tie bafamba fereŋ maa-na, ba tie fuo maa-na. Fuo maŋ kuu ba solaanŋu-i aa sire.

¹⁶ Terieŋgu fanŋu-na, i sa tiraa i ne moloŋo munyierammu aa kaŋ-yo. Die luo-i-na, i taa i ne Kirsã-i nelbilogbãngbãlãŋo, nga fiefie-i-na, i sa tiraa i ne-yo dumaa. ¹⁷ Da ŋ gbãŋ suur Kirsã horre-na, ŋ cie nelfeleŋ nuo: Ancolomma curaa, anfelemma'i duon. ¹⁸ Kufanŋu-i daaku-i hiere Diiloŋ-maacemma. U yaa cie Kirsã dii-ye i-naa nuo baa-yo aa dii koŋkor-maacemma-i i naŋ-na. ¹⁹ Na saa da, Diiloŋo puoŋaa Kirsã ji dii nelbiliemba-i ba-naa nuo baa-yo, u saa fer ba calmuo-i. Aa u hãa miemei baa koŋkor-ãndaanŋu-i.

²⁰ Terieŋgu fanŋu-na, i cie Kirsã pɔpuɔrbieŋ mie. Kuu dii ŋaa Diiloŋo muo u natieŋa nei. Jande, nieŋ Kirsã-i aa na sie Diiloŋ-koŋkoro-i na suur na-naa nuo baa-yo. ²¹ Kirsã saa naa ce halle ambabalma diei, nga Diiloŋo haa i ambabalma-i hã u yaa-i duo gbãa duo ce-ye nelviinŋ mie fuo barguo-i-na.

6

¹ Terieŋgu faŋgu-na, iŋ ceŋ maacemma-i baa Diiloŋo-i, jande, i cãrã-nei, Diiloŋ uŋ cie baa-na cemma maŋ, baa na bel-ku baa na nanyuŋgu. ² Na saa da, Diiloŋo ciera wuɔ: «*Niŋ cãarã kumaŋ, ku huɔŋ da ku hi, mi ka ce-ku hã-ni.*

Koŋkor-yiŋ da ku hi, mi ka kor-ni.»*

Mi tũnu-nei, koŋkor-yiŋgu yaa daaku-i. Diiloŋo taara u kor-na huɔŋ daaku yaa nuɔ-i.

³ I sa taara i guɔl unaŋ gbeini a ce nuɔmba ji da muncãlmu i maacemma-na. ⁴ I yaaŋ aa tie ce weima-i hiere i pigãaŋ wuɔ Diiloŋ-cãarãaŋ miɛ kelkel. Mulĩema-i baa sũlma-i a naara korma sa ce-ye biŋkũŋgu, i caa-ni hũmmaŋ-temma. ⁵ Ba muyaa-ye babalaa, aa dii-ye kaso-i-na, aa tũu nuɔmba-i kũnna-yiɛ. Kunie maacemma maaramma ce i sa da duɔfũŋ, i sa bi da wuo niwuoni. ⁶ I pigãaŋ wuɔ Diiloŋ-cãarãaŋ miɛ i viisĩnni-na, baa i Diiloŋ-hũmelle suɔma-na, baa i hohĩnanga-na, baa i fafaaŋgu-na, baa *Diiloŋ-Yalle maacemma-na, baa i nelnyufafammuna, ⁷ baa i ninsoŋo wamma-na, baa Diiloŋ-fõŋgũɔ bi barguɔ-i-na. I cie viisĩnni yaa-i i bercebĩmbĩnni-i tie muo baa-ni aa tie cenza i fere baa-ni. ⁸ Yiŋgu naŋgu ba ce i ce bɔi, yiŋgu naŋgu ba ture i yammu-i. Ba waŋ i yebabalande-i dii, ba waŋ i yefafalle-i dii. Ba ne-ye wuɔ coikartaŋ miɛ, a ne da i waŋ ninsoŋo yaa-i. ⁹ Ba ne-ye ŋaa ba sa suɔ-ye, a ne da ba suɔ-ye fafamma. Ba ne-ye wuɔ bikuoŋ miɛ, a ne da miɛmei daaye i gbeini-na. Ba huol i yammu-i ŋga ba saa gbãa ko-ye. ¹⁰ Ba ce kuujaŋgu yiɛ, i hõmmu bir yaŋ aa ta mu fẽ. Ba ne-ye wuɔ nawalaŋ miɛ, a ne da miɛmei cieŋ nuɔmba bɔi waamba. Ba ne-ye wuɔ biŋkũŋgu sĩ baa-ye, ba saa suɔ wuɔ miɛmei biŋkũntaaŋ miɛŋo-i kelkel.

---

* 6:2 Isayi (Ésaie) 49.8

¹¹ Mi jẽnaaŋ namaa, Korẽntitaŋ namaa, i fũnuŋ firnu i hõmmu-i a piiye baa-na. ¹² I saa fuo i kusũnni-i nei, ŋga namei fuyaa na kusũnni-i miẽ-na. ¹³ A ce dumaŋgo-na mi ka piiye baa-na ŋaa mi piiye baa mi bisãlmba: Firiinuŋ na bi hõmmu-i baa-ye fafamma!

Cecerma-i baa kukulma-i ni sie gbãa gbonu

¹⁴ Bamaŋ saa hũu Kirsa-maama-i, baa na dii na nuŋgu baa-ba ba añcemma-na. Kuufafaŋgu-i baa kuubabal-aŋgu gbãa ce niẽ kã hũmeduõle? Cecerma gbãa nunu ma-naa baa kukulma-i nunuŋ hama-i temma-i? ¹⁵ *Kirsa-i baa *Sitãni-i, ba gbãa suurnu ba-naa niẽ niẽ? Sisõ umaŋ Kirsa horre-na, u gbãa gbonu ce hama-i baa umaŋ si dii-diẽ? ¹⁶ Diiloŋ-dũŋgu-i baa tĩnni-i ni piyaa ni-naa bige-i nuõ-i? Miẽmei Cicẽlmantieŋo dũŋgu-i ŋaa fuo ferẽŋ waŋma dumaa wuõ:

«Mi ka tĩena ce mi bãaŋgu-i baa-ba.

Mi ka waa ba Diiloŋ muõ

aa ba waa mi baamba.»[†]

¹⁷ Terieŋgu faŋgu-na, Itieŋo nel daama vii namei wuõ:

«Hilaŋ ba hõlma-na, biriinŋ ba huõŋ-nu.

Baŋ biŋ kumaŋ biŋkũbabalaŋgu-i, baa na yiẽya-kuõ,

ku yaa mi ka yaŋ na piẽ-mi.»[‡]

¹⁸ Mi ka waa na To muõ

aa na waa mi bepuõŋ namaa baa mi bieŋ namaa.»[§]

Itieŋo-i Weimantieŋo ãndaŋgu yaa-i.

7

¹ Mi jẽnaaŋ namaa, nuŋ daaku temmaŋ pãa baa-ye, yaaŋ i migãaŋ i kũõma-i baa i hõmmu-i i halaŋ dugaŋgu maŋ

[†] 6:16 Buolmaŋ-σεβε (Lévitique) 26.12; Esekiel (Ézéchiel) 37.27 [‡] 6:17 Isayi (Ésaïe) 52.11; Esekiel (Ézéchiel) 20.34 [§] 6:18 Samiel sebehãalĩŋo (2 Samuel) 7.14; Isayi (Ésaïe) 43.6

dii-nie hiere aa i vaa i fere i tie kãñ Diilorjo-i a ce nelfafaan mie kelkel.

Pol huõnga fie

² Baa na fuo na kusũnni yie! I saa ce kuujangu molo-na, i saa kõsuõñ moloño, i saa bi du moloño. ³ Na baa da nie sã mi piiye de-i-na da mi cãl-na, ma'i sã. Mi waan-ma baa-na cor tã mie: I kuye na maama-i bãangu-i baa isuõngu-i, halle kuliingu sie gbãa hiel na maama-i i hõmmu-na. ⁴ Mi haa mi nannga-i nei cor. Mi huõnga fie baa-na cor. Ku'i cie in fie i mulien, mi kũõma saa kara yinduõngu, aa mi huõnga fie da yogogo.

⁵ Na saa da, in juõ Maseduõni-i-na* i saa da tuoleñ-muntienammu. I cie mulienma-i ma sãnni-na hiere: I bigãarãamba sie yan-ye, korma sie tiraa yan-ye. ⁶ Nga Diilo fuo man diyaañ sireiña-i nuõmba-na, u cie Tite jomma dii sireiña yie. ⁷ Aa Tite jomma yaa saa dii sireiña-i yie yon, nan diyaañ sireiña-i yuõ baa nelma man, u juõ ji hi-ye baama a fẽ i hõmmu-i. U ciera wuõ mi kũõma gbuu bel-na, wuõ mamañ cie cor ma saa dõlnu-nei, wuõ na vaa na fere ta na ce na kãyã-mie. Ku'i cie mi huõnga tiraa fẽ naara.

⁸ Na saa da, miñ saan sebe man hã-na cor, uu naa guõla na hõmmu-i. Miñ nuõ-ma, maa naa jan-mi, aa kuu naa ce-mi bñjkũngu. ⁹ Nga fiefie-i-na, u maama sa jan-mi. Mi huõnga fie. Ku saa ce nãa na hõmmuñ nã naa guõla ku'i fie mi huõnga-i de, nga hõguõla daayon juõ baa kuman, ku'i fie-ka. U cie na bir na ciluõ-i. Na hõguõla fanjo naa jo Diilon-jomma, a ce dumaanjo-na i saa ce kuujangu nei. ¹⁰ Bige-i cie mi wan-ma dumaanjo-na? Hõguõla man duõ jo Diilon-jomma-i, u jo baa bibirremma a ce nã bie konkor-hũmelle. Hõguõla fanjo temma-i u maama sa jan-ni. A ne

* 7:5 In juõ Maseduõni-i-na: Nieñ 2.13.

da hõguõla maŋ juõŋ nelbilieŋ-jomma-i, u jo baa nelieŋ-kõsuõma. ¹¹ Namaa wuõŋõŋ juõ Diiloŋ-jomma, nieŋ u ãnfaaŋõ-i na hõlma-na: U cie na sire yiera na gbeiniŋ, u cie na gbãa piiye kor na fere, u cie mamaŋ cie cor ma jaŋ-na, u cie na ta na kãalã Diiloŋõ-i, u cie mi kũõma bel-na, u cie Diiloŋ-maama yu na hõmmu-i, u cie na cãl ãmbabalma cetieŋõ-i. Na ciluõ pigãaŋ wuõ namaa nuŋgu saa waa nel daama-na.

¹² Terieŋgu faŋgu-na, da na da mi nyegãaŋ sebe-i hã-na, mi saa nyegẽŋ-yo umaŋ cãlãa cemma-i fuõ maa-na, uŋ cãlãa umaŋ†, mi saa bi nyegẽŋ-yo fuõ maa-na; ŋga naŋ vaa na fere baa i maama-i dumaa, mi nyegãaŋ-yo na da na suõ ma yaa-i Diiloŋõ yufelle-na.

¹³ Ku'i cie ŋ da sireiŋa daa-ye. A naara kufanŋu-i, na hierõŋõ-i naŋ bilaa Tite-i fafamma dumaa a fẽ u huõŋga-i, kufanŋu juõ ji tiraa naara kunanŋu i hõfẽlle-na bõi. ¹⁴ Miŋ waŋ ninsõŋõ-i baa namaaŋõ-i dumaa yinni maŋ joŋ, mi bi waŋ-yo baa Tite-i dumei. Miŋ kaalaa na kũŋgu-i baa-yo dumaa, u bi kaa da-ku dumei, a ce dumaanŋõ-na, na saa ture mi yaanŋa-i. ¹⁵ Duõ ne na hierõŋõ-i naŋ taa na nu u nuŋgu-i dumaa, naŋ taa na kãalã-yuõ dumaa, baa naŋ bilaa-yo fafamma dumaa, na maama migãaŋ ta ma dõlnu-yuõ ma naara. ¹⁶ Terieŋgu faŋgu-na mi huõŋga fĩe, mi gbãa haa mi nanŋa-i nei weima-na hiere.

8

Yaanŋ na nammu ta mu fara

¹ Tobieŋ namaa, Diiloŋ uŋ cie baa Maseduõni Diiloŋ-dũŋ-baamba-i dumaa, i taara i pigãaŋ-na ku yaa-i na suõ-ku. ² Weima bõi daa-ba. ŋga baŋ ŋa naa fie waa muliẽma-na, ba hõmmu naa gbuu fẽ da yogogo a ce ba firnu ba

---

† 7:12 Ku biyaa ŋaa kutieŋõ cãlãa Pol fuõ fere yaa-i. Saa-ku baa 2.5.

nammu-i, η sie suo wuo nawalkireiηa. ³ Mi daa-ma nuo! Ba muoraaya ba fere. Mi gbãa cira ba muoraaya ba fere cor yere, a ne da molo saa guor-ba. ⁴ Ba fūnuη nyaar wuo i ce jande aa i yaη bafamba bi da saη ba kakāyāηgu-i a hã Diiloη-baamba maη *Yerusalemu-i-na. ⁵ Iη taa i jōguoη kumaη, ba cie cor kufaηgu-i: Ba siyaa Itieηo wulaa, aa tiraa sire sie mie i wulaa ηaa Diiloη uη taaraη-kuo dumaa.

⁶ Maη cie dumaηo-na, i dii sireiηa Tite-i-na wuo uη cie namaa na doη kpokpuola maη da na kāyã sūntaamba-i, u gbāη u ka perieη-yo. ⁷ Namaηo-i Diiloηo firiinu u huoηga-i baa-na weima-na hiere. Na wuo u hūmelle-i diη saaya di wuo dumaa, na suo u nelma wamma-i, na suo ma belle-i, na hinu pāama-i aa iη hāalāayā-nei nelnyulmu* maη, na bilaa-mu nammu hãi. Terieηgu faηgu-na gbāaη na firnu na nammu-i kpokpuola daayo-na.

⁸ Ku saa ce ηaa mi guor-na na da na ce-ma. ηga mi piye da mi tūnu-nei yoη na da na suo banambaη yuu nyolma baa-ma dumaa aa ce ba temma, ku yaa mi ka suo na nelnyulmu nolaηgu-i. ⁹ Itieηo-i Yesu-Kirsaη cie baa-ye dumaa, na saa bi yaη-ku suoma: U waa muorēηo doro-i-na, ηga u nie u muorētesinni-i aa yaη-ni duo gbãa duo ji kāyã nawalaη mieηo-i. U cie ku yaa-i a ce-ye muorāaη mie.

¹⁰ Mi piye mi kusūη-maama yaa baa-na, aa ma yaa faa cemma na wulaa. Na saa da, belle maη curaa, namei siyaa kpokpuola daayo kūηgu-i igēna, aa namei tiraa sire baa-ku igēna. ¹¹ Naη ηa naa sire yiera baa-ma dumaa, cieη-maη dumēi bende-i-na a saanu baa kumaη dii na nammu-na. ¹² Da η firnu η huoηga-i baa Diiloηo-i, η da u siyaa niη daa kumaη da η hã-yo; u sie cira η ka cuo ji hã-yo.

---

* 8:7 Iη hāalāayā-nei nelnyulmu maη: Nieη Kor. dīe. 13.

¹³ Ba saa cira na muora na fere a hã banamba-i wuo na kãyã-bei. Ŋga ba taara na waa kuuduɔŋgu hiere a ta na saa. ¹⁴ Dumandɛ-i-na, ku haaya baa namaaŋo-i, na gbãa kãyã bamaŋ dii naaluɔ-i-na. Ku yaa yiingu nanɔgu namaa da na ji waa naaluɔ-i-na aa ku haaya baa bafamba-i ba ka ne na yaan-na. Na ka ce dumei gbãa ce kuuduɔŋgu ¹⁵ ŋaa maŋ nyegãaŋ dumaa Diiloŋ-nelma-na wuo:

«Ku waa umaŋ duɔ fie biera *mani-i boi, u sa haaya u wulaa, aa umaŋ duɔ fie biera-yuɔ cekũɔ, u sa yor-yuɔ.»†

Titebaa-ba ka kã Korẽnti-i-na

¹⁶ I sie gbuu gbãa jaal Diiloŋo-i, u cie na maama waa kpelle Tite huɔŋga-na ŋaa maŋ yeŋ kpelle mie hõmmu-na dumaa. ¹⁷ In ciera u bir kã na wulaa, u saa dure. U ciera na terieŋgu kãmmaŋ-maama waa u huɔŋga-na dii yiinaa. ¹⁸ I natobiŋo naŋo dii, Diiloŋ-dũŋ-baamba kaalo terni-na hiere *Neldɔdɔlma wamma-na; i ka ce u saan-yo ba kã. ¹⁹ Diiloŋ-dũŋ-baamba hielaa u yaa-i u duɔ kã baa-ye *Yerusalemu-i-na ka hã-ba congoruon daaku-i. I ce kufanɔgu-i Itieŋo duɔ da yefafalle nuɔmba nunni-na, aa ba bi suɔ wuo i jɔguon kuufafaanɔgu baa-ba. ²⁰ I sa taara nuɔmba ji biɛna i yerre-i congorbuɔ daayo maama-na. ²¹ I taara i tie ce kumaŋ faa Itieŋo yaanɔga-na halle baa nelbiliemba bi yaanɔga-na.

²² I natobiŋo naŋo bi dii, i daa u hinu pãama. Dumandɛ-i-na, u fũnuŋ haa u nanɔga nei a ce kuanɔgu migãaŋ naara u pãama-na. I ka ce u kã baa-ba. ²³ Terieŋgu fanɔgu-na, kumaŋ ŋaa Tite kũŋgu-i, u yaa mi wuɔratieŋo, u yaa mi namaacenceronɔ. Aa tobimba hãi baamba maŋ ka saan-yo, bafamba-i Diiloŋ-dũŋ-baamba pɔpuɔrbiemba; ba añcemma ce nuɔmba ta ba bi *Kirsya yefafalle. ²⁴ Da ba ka

† 8:15 Helmaŋ-sɛbe (Exode) 16.18.

hi, na bel-ba ku belma. Cieŋ ba suɔ wuɔ ba maama dɔlnu-nei kelkel, ku yaa Diiloŋ-dũŋ-baamba-i terni-na hiere ba ka suɔ wuɔ na sa dɔl-ba na nuŋ-nu yoŋ, aa ba ka suɔ wuɔ i sa kaal-na gbãŋgbãŋ.

9

Kakãyãŋgu

¹ Kakãyãŋgu maŋ saaya ku kã *Yerusalemu Diiloŋ-dũŋ-baamba wulaa, manamma si dii mi da mi naara ku kũŋgu-na. ² Mi suyaa miɛ na taara na ce bĩŋkũŋgu. Mi gbɛlaaŋ-na Maseduɔnitaamba yaaŋga-na miɛ: «Akayi* Diiloŋ-dũŋ-baamba tigiin tĩ dii bendiala da ba kãyã Yerusalemu Diiloŋ-dũŋ-baamba-i.» Maŋ yeŋ kpelle na hɔmmu-na dumaa, ku diyaa sireiŋa ba bɔi-na. ³ Mi sa taara mi ce coikartieŋ muɔ ku'i cie mi wuɔya puɔr tobiŋ daaba-i na wulaa. Gbãaŋ da mi ji ta mi kã, mi kã ka da na tigiin ninsoŋo ŋaa miŋ waaŋ-ma baa-ba dumaa. ⁴ Ni ma'i sĩ, miŋ waaŋ baa Maseduɔnitaamba-i miɛ i haa i naŋga nei, die kã baa-ba ka da na saa tigiin tĩ, senserre ka da-mi baa-ba; mi sie gbãa waŋ namaa diele maama. ⁵ Ku'i cie naŋ pãa kakãyãŋgu maŋ nuŋgu-i, mi cãrã tobiŋ daaba-i miɛ ba ta yaaŋga miɛ ka tigiin-ku cie-mi. Da mi kã ka da-ku mi yaaŋ-na, ku yaa ka pigãaŋ wuɔ ku dɔlaanu namei na ce; molo saa guor-na.

Niŋ duu kumaŋ ŋ kar ku yaa-i

⁶ Na saa da, da ŋ duu cekũɔ, ŋ ka kar cekũɔ. Da ŋ bi duu bɔi, ŋ ka kar bɔi. ⁷ Nɛlieŋo nɛlieŋo, u fara u naŋga-i ŋaa maŋ yeŋ dumaa u huɔŋga-na, u baa ce u hɔmmu-i mu hãi u baa bi guor u fɛɛ. Bige-i cie mi waŋ-ma dumaarŋo-na? Ku yuŋgu yaa daaku: Umaŋ faaraŋ u naŋga-i baa hɔfafaŋga, fuɔ maama yaa dɔlaanuŋ Diiloŋo-i. ⁸ Aa Diiloŋo

* 9:2 Korẽnti dii Akayi huɔŋ-na. Nieŋ 1.1.

yaa gbãa haaya bĩmbĩnni-i ni sĩnni-na hiere hã-na, a ce-na bĩŋkũntaŋ namaa, na ta na par na ce sãmma-i ma sĩnni-na hiere ⁹ ƚaa maŋ nyegãaŋ dumaa Diiloŋ-nelma-na wuo: «U firiinu u naŋga baa sũntaamba-i.

U sãmma sa ji ku dede!»†

¹⁰ Umaŋ hãaŋ goŋguonaŋo-i dĩduuma-i, aa tuo hã-yo u nuŋ-juuru-i, u ka bi firnu u huoŋga-i hã namaaŋo-i na dĩduuma-i aa ce na sãmma da belle. ¹¹ Na ka ce ninsorŋ-waaŋ namaa, ta na gbã na ce na sãmma-i hoŋni-na hiere. A ce dumaŋo-na die hi bamaŋ baa na kakãyãŋgu-i, ba ka gbuu jaal Diiloŋo-i ku maama-na. ¹² Na saa da, naŋ ceŋ kakãyãŋgu maŋ daaku-i, ku sa kãyã Diiloŋ-dũŋ-baamba yoŋ, ƚga ku ka ce nuomba boi ta ba ce Diiloŋo-i kasi saa da-yo. ¹³ Kakãyãŋ daaku ka pigãaŋ naŋ yuu nyolma baa Diiloŋ-maama-i dumaa. Naŋ siyaa *Kirsã *Neldodolma-i ta na wuo baa-ma dumaa, ku ka ce Diiloŋ-dũŋ-baamba famba ta ba gbeliẽŋ Diiloŋo-i. Naŋ firiinu na hoŋmu-i a cal na nagãŋ-niini-i baa bafamba-i dumaa, ka cor baa banamba-i hiere, ba ka gbeliẽŋ-yo ku maama-na. ¹⁴ Diiloŋ uŋ cie baa-na cemma maŋ, ku ka ce ba ta ba cãrã Diiloŋo-i ba hã-na a pigãaŋ wuo na kũŋgu dolnu-bei. ¹⁵ Yaŋ i tie jaal Diiloŋo-i! Uŋ cie sãmma maŋ yie ma sie gbãa waŋ.

10

Pol pigãaŋ u fĩŋgõtesĩnni-i

¹⁻² Muo Pol, mi taara nelma diei na wulaa. Nuomba gbĩe-ku dumaa wuo da mi waa na hoŋma-na mi waa hĩnni, aa da mi hel na hoŋma-na mi ta mi ce. Jande, meĩ fere'i cãarãŋ-nei baa *Kirsã hoŋhĩnaŋga temma. Baa na yaŋ da mi ji kã na wulaa mi kã baa bubuoĩnni. Banamba gbĩe-ku dumaa wuo nelgbãŋgbãlãŋ muo, keŋe fĩŋgũo si

† 9:9 Gbeliemaŋ-nalãaŋgu (Psaume) 112.9

dii-miē Diiloŋ-hūmelle-na. Mi ka pigāaŋ kutaamba-i mi jāyāmma-i. ³ Nelgbāŋgbālāaŋ miē ninsoŋo, ŋga i sa mal nelgbāŋgbālāaŋ-maluŋgu. ⁴ Iŋ kuoraaya i fere baa nimaŋ maluŋ daaku-na, nelgbāŋgbālāaŋ-niini sī; Diiloŋ-niikuoranni. Ni yaa kāayāŋ-yiē i tie muonu Diiloŋ-bigāarāambaŋ cīeŋ terni maŋ nuō-i. I suuye coikartaamba nunni-i baa ni yaa-i. ⁵ Bombolmantaamba maŋ ciyaŋ nuōmba-i Diiloŋo suōma-na, i yar-ba baa ni yaa-i. Bamaŋ sa hūyāaŋ āŋhūuma-i, i gbāŋ baa-ba ba ta ba nu Kirsa nuŋgu-i baa ni yaa-i. ⁶ Aa da na ji ta na nu i nuŋgu-i fafamma huōŋgu maŋ nuō-i, i ka pigāaŋ ānyagarman-taamba-i i jāyāmma-i.

⁷ Na ne nelma-i doro yoŋ aa ta na piiye. Umaŋ duo suō wuō fuō Kirsa wuoŋo, kutieŋo saaya u bi suō wuō miēŋo-i Kirsa baŋ miē fuō temma-i. ⁸ Itieŋoŋ hãa-ye fōŋgūō maŋ, da ku fie waa mi cie bombolma baa-yo cēlle, senserre sie gbāa da-mi. U hãa-ye baa-yo i die kāyā-nei na naŋ kaasīnni Diiloŋ-hūmelle-na, u saa hã-ye baa-yo wuō i kōsuōŋ-na. ⁹ A ce dumaŋo-na, mi sa taara na ta na jōguōŋ wuō mi du-na baa mi sebebaa-ba-i. ¹⁰ Banamba ciēra wuō mi cē mi cor mi sebebaa-ba-na a ne da da mi waa na hōlma-na, mi waa ŋaa ciēŋ muō aa da mi ta mi piiye, mi nelma sa sire kūōma. ¹¹ Bamaŋ waŋ mafamma-i, ba saaya ba suō wuō iŋ maa aa tie nyegēŋ mamaŋ i hã-na, die kā i ka bi ce-ma.

¹² Na saa da, bamaŋ kaalaŋ ba fere, miē i sie sie saa i fere baa-ba, i sie bi gbāa fi baa-ba. Bafamba saa ba fere baa bafamba fere yoŋ. Ba fi ba fere ba-naa nuō. Miminsīnni nanni maaraa nifanni-i wei? ¹³ A ne da miēŋo-i i sie sie kaal i fere ji cor ku terieŋgu-i. Diiloŋ uŋ hãa-ye maacemma maŋ, i bāl ma yaa nuō-i. Ma yaa kāa baa-ye i ka hi namaa terieŋgu-i. ¹⁴ Diiloŋ uŋ'a i kā terni maŋ nuō-i hiere, namaa terieŋgu nuŋgu bi dii. A ce dumaŋo-na, iŋ kāa

ka hi-na baa Kirsaa *Neldòdòlma-i, i saa cor ku terienngu-i. ¹⁵ Terienngu fanngu-na, i sa kaal i fere banan maacemma-na. Nga i taara na yiera don Diilon-hümelle-na i maacemma ta ma da belle ma kã na hólma-na a saanu baa Diilon un huonu suonngu-i dumaa.* ¹⁶ Mafan da ma ce, i ka bi gbãa tie wan Neldòdòlma-i nileina man na kòtònni-na, ku yaa i sie tie kaal i fere banan maacemma-na ba terni-na.

¹⁷ Diilon-nelma ciera wuò: «*Uman duo tuo taara u kaal u fere, u saaya u cira: <Diilo baa Itieno yaa-i.>*»[†] ¹⁸ Terienngu fanngu-na, ku saa ce nãa uman kaalaan u fere u yaa faa del Nga Itien un kaal uman u yaa faa.

11

Baa na ta na sie nelma-i hiera

¹ Mi ka ce mi miminsinni-i baa-na celle, jande, tieraaayan mi nuonngu-i. ² Na saa da, na maama dól-min a ce mi ta mi ce yelma nei. Aa yelma famma hilaa Diilon-na. Kuu dii nãa mi fii-na hiera dõrru a hã bibienno diei baa-na. Bibienno fanjo yaa *Kirsaa-i. Mi taara na tie fafamma dumande-i-na a ji hi na nyemun-yiinggu-i mi hã-yo baa-na. ³ Mi suyaa mie fuò da-u-diei maama yaa yuu na hõmmu-i. Mi kãalã mie na baa ji yan ba taal-na bir-na u huon-nu nãa Awan yaan jienno taal-o dumaa baa u nudòdòlngu-i.* ⁴ Mi nie da uman duo jo baa manan, na tiera u nuonngu-i: Ba juò baa Yesu nan maama o, na sie-ma. Ba juò baa *Diilon-yalle nan maama o, na sie-ma. Ba juò baa neldòdòlma nan maama o, na hũu-ma.

---

* 10:15 Nien Jrom. 15.17-21. † 10:17 Seremi (Jérémie) 9.23; Kor. die. 1.31 * 11:3 Awan yaan jienno taal dumaa: Nien Miwaanjo jinnaman-sebe-i-na (Genèse) 3.1-6,13.

⁵ Naŋ kaal bamaŋ wuɔ Yesu *pɔpuɔrbieŋ-kireiŋa, meɪ wulaa, ba saa buɔ muɔ-na. ⁶ Nelma dii yonduo mi nuŋgu-na ninsoŋo, ŋga weɪma sa yar-mi suɔma. Namaa fere-i na suɔ-mi nyuŋgo sɪ.

⁷ Mi waaŋ Diiloŋ-*Neldɔdɔlma-i baa-na gbãŋgbãŋ mi saa hũu biŋkũŋgu na wulaa. Mi cie mi fere cekũɔ a gbãa da mi ce na ce boi. Miŋ cie kufanŋu-i, ku ce mi cãlãa cemma wei? ⁸ Miŋ waa na terieŋgu-na, yammu naŋ Diiloŋ-dũŋ-baamba'i taa ba kãyã-mie. Kuu dii ŋaa mi hũyãa bafamba nagãŋ-niini yaa a fa namaa maama. ⁹ Ku saa ce ŋaa biŋkũŋ-maama saa waa-mie na terieŋgu-na de! Ŋga mi saa ji kã yinduɔŋgu unaŋ nuɔ ŋ wulaa wuɔ ŋ hã-mi daaku baa daaku. Nimaŋ maama-i waa-mie hiere, tobimba maŋ naa hel Maseduɔni-na kã, ba kãa baa-ni ka hã-mi.† Weɪma-na hiere mi bilaa mi fere, kumaŋ ka ce mi baa ji ce conŋoruɔŋgu na wulaa, aa mi ka cor ta mi bel mi fere dumei. ¹⁰ Mi huɔŋga fie baa mafamma-i. Aa Akayi huɔŋga-na hiere, molo sie gbãa ce mi nanna nelma famma-i. Miŋ waŋ mamaŋ coima sɪ. Kirsya yaa mi siera; u hãalãayã-mie u ninsoŋo wamma-i. ¹¹ Ku ce na maama sa dɔl-miŋ ku'i cie mi sa sie na nagãŋ-niini-i wei? Ma'i sɪ. Diilo fuɔ fere suyaa wuɔ na maama dɔlnu-mie. ¹² Ŋga mi sie hũu warbelle na wulaa ku yaa bamaŋ taaraayaŋ da ba saa ba fere baa-ye ba sie gbãa. ¹³ Kufanŋu taamba-i Kirsya pɔpuɔrbiemba sɪ; huhurmantaamba. Ba cie ba fere Kirsya pɔpuɔrbiemba. ¹⁴ Baa na yaŋ ku ce-na gberɛ: *Sitãni fuɔ fere sa ce u fere dɔrpɔpuɔrbiloŋo dii wei? ¹⁵ U cãarãaŋ da ba ce ba fere ãnfafammanciraamba, ku ce nie aa ce-na gberɛ? Ŋga baŋ cie maacembabalamma maŋ, Diiloŋo ka pã-ba baa ma sullu-i.

Polŋ daa sũlma maŋ

† 11:9 Niɛŋ Filip. 4.15-18.

¹⁶ Mi ka tiraa tir-ma baa-na: Molo baa tuo ne-muo mimilãj muo. Da na yagar ta na ne-mi mimilãj muo, dumaarjo-na yaarj mi bi kaal mi fere baa-na celle a ce mi miminsinni-i. ¹⁷ Miñ ka warj mamarj fiefie-i-na, Itiejo kusũj-maama sã. Mi ka kaal mi fere ñaa mimilãj muo. ¹⁸ Nuomba boi kaal ba fere a saanu baa barj yej dumaa; muomi ka bi kaal mi fere. ¹⁹ Namaa namañ wuo na nu nelma, namei tieraañarj mimielmba nonni-i, dumaa sã wei? ²⁰ Na sie ba ta ba ce-na ñaa koraarj namaa. Na sie ba ta ba du-na. Na sie ba ta ba hũu na nagãñ-niini-i. Na sie ba ta ba fiẽna-nei. Na sie ba ta ba ture na yammu-i aa na sa warj weima. ²¹ Mie i saa da holle ce kufangu temma-i nei; jande, baa na gãj baa-ye!

Mi ka tiraa cor baa mi miminsinniñ-ãndenni-i. Banam-barj sie ba kaal ba fere mamarj nuo-i, muomi ka bi sie kaal mi fere mei. ²² Kutaamba-i *Ebirebaa ninsojo. Mei fere-i Ebireyej muo. *Isirahel-baamba. Mei fere-i Isirahel-wuoñ muo. *Abiramu hãayelmba. Mei fere-i unarjo'i muorjo-i. ²³ Ba cie mi da mi piye ñaa mi yungu siire. Ba'a bafamba *Kirsa cãarãamba; ñga mei curaa bafamba-i. Mi mulãñ ku maacemma-na yarj-ba. Barj diyaa-mi kaso-i-na dumaa, ku maaraa bafamba kũngu-i. Barj muyaa-mi dumaa, ku maaraa bafamba kũngu-i. Miñ yuraaya kuli-ijgu-i dumaa, ku maaraa bafamba kũngu-i. ²⁴ *Yuifubaa-ba muyaa-mi i ndii. Muoru da-du-diei-na hierẽ, ba muyaa-mi comeyufiej komorre baa cĩncieluo nennaa‡. ²⁵ *Oromebaa-ba muyaa-mi i siei aa mi bigãarãamba narj-mi baa tãmpelẽiña-i da ba ko-mi i diei. § Baatorjo ciinu

‡ 11:24 A saa baa ba *Moisi *ãñjĩnamma-i ba saa saaya ba muo neliejo-i ku cor comeyufiej komuorja hãi. Ku'i cie ba ta ba muo nuomba-i ba yiera comeyufiej komorre baa cĩncieluo nennaa. Nieñ ãñjĩnamma tiyemmarj-sebe-i-na (Deutéronome) 25.3. § 11:25 Nieñ Põpuor. 16.22; 14.19.

baa-mi i siei, aa mi cie isuoyiingu diei baa bãaŋ-yiingu diei hũmma-na i diei. ²⁶ Mi wuoramma-na nileiŋa-na, hõnni bõi dii hũmma wuyaa-mi naa, cuobaa-ba bilaa-mi naa, mi nellen-tobimba-i Yuifubaa-ba bilaa-mi naa, *nieraamba bilaa-mi naa. Mi curaa nilebabaleiŋa-na aa cor terbabalanni-na hĩehuleiŋa-na. Dãmmaŋ-nuoraŋgu wuyaa-mi naa, coikartaamba maŋ wuõ bafamba Kirsabaamba, ba cie-ye sũlma.

²⁷ Mi cie maacenkpelpelma bõi, mi mulãaŋ cor. Hõnni bõi dii, mi taa mi cõ mi yufieŋ-na; nyulmu'i daamu, hũŋkuõsĩnni'i daani! Hõnni bõi dii, da mi ce mi naa mi cõ nyulmu. Waaŋgu mulãaŋ-mi aa niidiini saa bi tiraa waa baa-mi. ²⁸ Mi ka fiinaŋ ma boluõŋgu-na. A naara mafamma-i hiere, yinni maŋ joŋ mi jõguõŋ Diiloŋ-dũŋ-baamba-i hiere ba maama. ²⁹ Umaŋ duõ saa naŋ kaasĩnni dei Diiloŋ-hũmelle-na, mi da ŋaa muõmei saa naŋ kaasĩnni. Moloŋ duõ nanna Diiloŋ-hũmelle-i, ku sa suõ aa jaŋ-mi.

³⁰ Da kuõ mi saaya mi kaal mi fere, mi ka kaal mi fere mi nayusĩnni yaa nuõ-i. ³¹ Diiloŋo-i Itieŋo-i Yesu To-i, baŋ gbelieŋ umaŋ hõnniŋ joŋ, u suyaa wuõ mi sa kar coima. ³² Miŋ waa Damasi-i-na, fãamaaŋo maŋ waa terieŋgu-na Aretasi bãaŋgu-na, wuõ jĩena nuõmba nelle dumieŋa yammu-na hiere wuõ da mie mi hel, ba bel-mi. ³³ Ŋga ba yaaŋ-ba aa dii-mi sãmbaga nuõ a hiel-mi baa fontãlma koko-i-na a jĩna-mie bomborma-na mi ta. Ku cie dumei mi gbãa kor u nammu-na.*

12

Diiloŋo caraaya Pol

---

* 11:33 Niieŋ Põpuõr. 9.23-25.

¹ Na saa da, a kaal ŋ fere yun̄gu si dii-kuo, ŋga mi sie gbãa budii; fuo mi kaal mi fere. Miŋ ka kaal mi fere mamaŋ nuo-i gboluoŋ daaku-na, Itieŋ uŋ caraaya-mie a pigãaŋ-mi mamaŋ, mi ka dii mi nun̄gu-i ma yaa nuo-i. ² Mi suo Diilooŋ-dũŋ-wuooŋ naŋo-i*, Diilooŋo biyaa-yo kã baa-yo dii u terieŋgu-na dii fẽnfelle-na aa bir jo baa-yo; ku bieŋ cĩncieluo a naa yaa de-i. U kãa baa fuo fere yaa wa, u kãa baa u yalle wa, mei sa suo kunan̄gu ji cor Diilo fuo fere-i. ³⁻⁴ Miŋ suyaa ma diei maama maŋ, Diilooŋo kãa baa naacolŋ daayo-i u nelle-na. U kãa baa fuo fere yaa wa, u kãa baa u yalle wa, mi sa suo kunan̄gu ji cor Diilooŋo-i. Uŋ kãa terieŋgu-na ka nu nelma maŋ, ma sie gbãa waŋ; aa molo saa saaya u hiel-ma u nun̄gu-na. ⁵ Mi gbãa kaal fuo temma yaa-i a yaŋ mei fere-i. Muomi kaal mi fere mi nayusĩnniŋ yooŋ. ⁶ Da ku døl-miŋ, mi gbãa kaal mi fere aa mi sie kar mi huoyasaŋga ŋaa mimilãŋ muo. Ŋga mi sie kaal mi fere. Mi sa taara ba haa-mi doro ji cor. Mi taara baŋ nuŋ mamaŋ mi nun̄gu-na baa baŋ daa mi ciluo-i dumaa ba kãŋ-mi saa baa ni yaa-i.

⁷ Na saa da, Diilooŋ uŋ biyaa-mi ka pigãaŋ-mi nelma maŋ u nelle-na ma waa nelbuo cor. U sa taara mi ce bombolmantieŋ muo ku'i cie u yaŋ mi ta mi mulieŋ mi kũoma-na. Ku cie ŋaa u hãa *Sitãni-i hũmelle-i u tuo gãŋ baa-mi mi baa gbãa ce bombolmantieŋ muo. ⁸ Mi cãarã Itieŋo-i i siei wuo u hiel-mi mulieŋ daama-na. ⁹ Miŋ cãarã-yuo dumaano-na, u gbẽ-mi wuo: «Miŋ ceŋ baa-ni dumaa ku ka gbẽ baa-ni. Mi fõŋgũo da nayusĩnniŋ-huooŋgu'i nuo-i fafamma.» Uŋ juo piiye dumaano-na, mi naa mi yaŋ aa ta mi kaal mi fere mi nayusĩnni'i nuo-i. Ku yaa *Kirsã fõŋgũo ka hiel-mi. ¹⁰ Ku'i cie na da mi huooŋga fie baa mi nayusĩnni-i, baa mi tuosĩnni-i, baa mi yaahuolo-i, baa

* 12:2 Pol gbẽ fuo fere yaa dumaano-na. Nieŋ verse 7-i-na.

mi sũlma-i, baa mi mulĩema-i Kirsã maama-na. Muo da mi naa yuŋgu huoŋgu maŋ nuo-i, huoŋgu faŋgu'i nuo-i fõŋgũo da-mie.

Pol huõŋga cuu baa Korẽntitaamba-i

¹¹ Na cie mi ta mi piiye ŋaa mi yuŋgu siire, a ne da namei naa saaya na ta na kaal-mi. Mi sie gbãa cii muonu caŋga ninsoŋo, ŋga naŋ kaal bamaŋ bafamba-i wuo Yesu *põpuwõrbieŋ-kirẽiŋa, ba saa buo muo-na halle cekũo. ¹² Kumaŋ pigãaŋ wuo Yesu põpuwõrbiloŋ muo, ku cie na hõlma-na: Mi fie mi huõŋga-i baa weima-i hiere, Diiloŋo kãayã-mie mi ce gberẽ-weima bõi baa nelma bõi na hõlma-na. ¹³ Mi cie bige-i hã Diiloŋ-dũŋ-baamba namba-i aa mi saa ce-ku hã namaaŋo-i? Mi saa yagar-ma miŋ'a mi saa ce na yiera baa mi yuŋ-maama-i. Da kuõ miŋ cie mafamma-i mi cãlãa cemma, cieŋ-miŋ jande.

¹⁴ Muõmei daami mi tigiij tĩ da mi kã na wulaa sieliŋ-kãmma-i, aa namaa nuŋgu sie waa mi yuŋ-maama-na. Mi taara namei, mi sa taara na nagãŋ-niini. Na saa da, bisãlmba sa fie ba bĩncuõmba, bĩncuõmba'i fiyaan ba bisãlmba. ¹⁵ Mi ka hiel mi naŋga-i mi fere aa tiraa sieya mi kũõma-i na maama-na. Ku ce na maamaŋ fũnuŋ ma dõlnu-mie dumandẽ-i-na, mi maama ka ta ma balannu namaaŋo-i wei? ¹⁶ Na suyaa wuo mi saa har mi yuŋ-maama-i haa hã-na. Ŋga banamba ka cira huhurmantieŋ muo; kere mi yaan-na aa cure-nei. ¹⁷ Miŋ saan bamaŋ ba kã na wulaa hiere, mi cie u diei ka tãal-na hũu bĩŋkũŋgu na wulaa dede wei? ¹⁸ Mi naŋ cãarã Tite kã na wulaa baa tobiŋo maŋ miŋ waan u maama-i baa-na; Tite kaa tãal-na hũu bĩŋkũŋgu na wulaa wei? Tite-i baa muõŋo-i i saa ce maacenduõma yaa wei? I saa wuo hũmeduõle yaa wei?

¹⁹ Dii yiinaa na jõguõŋ wuo sĩ i piiye die kor i fere. Ma'i sĩ. Iŋ yeŋ *Kirsã horre-na, ku'i cie i tie piiye dumaanjo-na; Diiloŋo yaa i siera. Mi jẽnaaŋ namaa, i taara na naŋ

kaasĩnni Diiloŋ-hũmelle-na ku'i cie i tie waŋ daama-i hiere baa-na. ²⁰ Mi holle tie baa kãmma-i na terieŋgu-na wuɔ sĩ mi sie ka da-na miŋ taaraŋ mi ka da-na dumaa. Da mi saa bi ka da-na dumaŋo-na, namaa na ka bi piel mi maana. Berru-i, baa yelma-i, baa hɔdulle-i, baa nenemuŋgu-i, baa yebĩenande-i, baa dondorre-i, baa bombolma-i, baa aŋguɔlma-i, mi sa taara mi ka da-ni na terieŋgu-na. ²¹ Mi holle tie wuɔ sĩ da mi kã na terieŋgu-na Diiloŋo ka tiraa ture mi yaaŋga-i na hɔlma-na. Mi holle tie wuɔ sĩ mi ka kã ka da nuɔmba bɔi saa nanna ba maacembabalamma-i yogo. Wuɔ sĩ mi ka kã ka da ba curaa baa ba *fuocesĩnni-i baa ba biŋwosĩnniŋ-maacemma-i. Kufaŋgu ka ce mi kaal ba yuŋ-nu.

13

Nelperiema

¹ Mi kãmma i siei yaa de-i na wulaa. Ma nyegãaŋ Diiloŋ-nelma-na wuɔ: «Siertaamba hãi sisɔ ba siei da ba da nelma maŋ nuɔ-i hiere, ma ka fielnu.»* ² Miŋ ŋa naa kã hãalĩŋ-kãmma-i mii naa hi gboya ãmbabalmanciraamba-i. Dumande-i-na, miŋ yeŋ yargaa yogo, mi ka tir-ma baa-na na hieroŋo-i hiere: Da mi kã ka da umaŋ sa wuɔyaŋ hũmelle-i, mi sie yaŋ-yo. ³ Ma sĩ na taara na suɔ da kuɔ miŋ waŋ mamaŋ *Kirsa nuŋ-ãndaŋgu ke? Na ka suɔ-ma. Kirsa-i nayusĩnnintieŋo sĩ, u ka ce bibesĩnni na hɔlma-na. ⁴ Baŋ taa ba gbu-yo huɔŋgu maŋ nuɔ-i, u waa nayusĩnnintieŋo ninsoŋo, ŋga uŋ kuu aa sire, Diiloŋ-fõŋgũɔ dii-yuɔ. Miɛ fere-i maaduɔma, iŋ yeŋ horre-na baa-yo, i naa yuŋgu, ŋga Diiloŋ-fõŋgũɔ cie i ka da fõŋgũɔ. Die kã, i ka pigãaŋ-na baa-yo i ciluɔ-i-na.

---

* 13:1 Ānjīnamma tiyemman-sebe (Deutéronome) 19.15

⁵ Nieŋ na hõmmu-i aa na yuu na fere na ne da kuõ na wuõ Diiloŋ-hümelle-i fafamma. Nieŋ na hõmmu-i na ne, Yesu-Kirsa si dii-muõ wei? Mi saa yagar-ma da kuõ na saa hũu u maama-i. ⁶ Ŋga mi suyaa mie da na ne mie ciluõ-i, na ka suõ wuõ i wuõ Diiloŋ-hümelle-i fafamma. ⁷ Iŋ cãrãŋ kumaŋ Diiloŋo wulaa, ku yaa daaku: Na hiel na naŋga ãmbabalma cemma-na. Ku saa ce ŋaa i taara i pigãaŋ wuõ mie i faa de! Ma'i sã. Ŋga i taara na vaa na fere baa ãnfafamma cemma yaa-i, halle nuõŋ da ba fie cira mie i sa wuõ Diiloŋ-hümelle-i fafamma, weima sã. ⁸ Na saa da, mie i gbãa cu ninsoŋo huõŋ-nu yoŋ, ŋga i sie gbãa cie-yo u maacemma-na. ⁹ Namaa da na da fõŋgũõ Diiloŋ-hümelle-na, aa ba fie ta ba piiye wuõ mie i naa yuŋgu, weima sã. Iŋ cãrãŋ kumaŋ Diiloŋo wulaa i hã-na, i taara u kãyã-nei na bir jo hümefafalle-na a ji hi na fuõŋgu-i Diiloŋ-hümelle-na.

¹⁰ Mi sa taara da mi kã, mi ka ta mi nuola-nei ku'i cie mi waa yargaa aa nyegẽŋ sebe daayo-i hã-na. Na saa da, Itieŋ uŋ hãa-mi fõŋgũõ maŋ, u hãa-mi baa-yo wuõ mi kãyã-nei na naŋ kaasĩnni u hümelle-na, u saa hã-mi baa-yo wuõ mi kõsuõŋ-na.

¹¹ Tobieŋ namaa, mamaŋ tĩyãa ma yaa daama: Taa na nye! Gbãaŋ na hi na fuõŋgu-i Diiloŋ-hümelle-na. Taa na dii sireiŋa na-naa nuõ. Taa na nunu na-naa. Bilaaŋ na-naa fafamma. Mafaŋ da ma ce, Diiloŋo-i nelnyulmuntieŋo-i baa yaafẽllentieŋo-i u ka waa baa-na.

¹² Taa na jaal na-naa fafamma ŋaa ceduoŋ-bieŋ namaa. Diiloŋ-dũŋ-baamba-i hiere ba pãa na jaaluŋgu.

¹³ Itieŋo-i Yesu-Kirsa kãyã-nei. Diiloŋo pigãaŋ-na uŋ dõl-naŋ dumaa aa u *Yalle waa baa-na hiere.

Diilon-nelma Tobis̄felenni New Testament in Cerma (UV:cme:Cerma)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cerma

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

- You must give Attribution to the work.

- You do not sell this work for a profit.

- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cerma

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.

- You do not sell this work for a profit.

- You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22
